

Hírfutár

10. évfolyam, 26. szám

MTA VILÁGGAZDASÁGI KUTATÓINTÉZET

2008. július

A TARTALOMBÓL

- 1 Kiss Judit: Miért és meddig nőnek az élelmiszerárak? 3 Újdonságaink
2 Események

Kiss Judit

Miért és meddig nőnek az élelmiszerárak?

Az utóbbi években tanúi lehetünk a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek erőteljes világpiaci ár-emelkedésének: míg 1974 és 2005 között az élelmiszerek reálára 75 százalékkal csökkent, addig a 2005-öt követő három évben 75 százalékkal nőtt. A radikális élelmiszerár-emelkedés egyrészt a kereslet és kínálat világméretben megbomlott egyensúlyára, másrészt a termelési költségek emelkedésére vezethető vissza, amit alapvetően az olajár-emelkedés generál az üzemanyag, a kemikáliák és a szállítási költségek növekedése révén.

A kereslet kínálattól elmaradó növekedését az alábbi tényezők okozzák:

- * az erőteljes népesség- és jövedelemnövekedés, különösen a világ két legnépesebb országában, Kínában és Indiában;
- * az urbanizáció felgyorsulása, ami csökkenti a mezőgazdasági termelők és növeli a potenciális fogyasztók számát;
- * a fogyasztási struktúra eltolódása és a táplálkozási szokások változása az alapélelmiszerek (gabonafélék) felől a magasabb értékű és feldolgozott élelmiszerek (hús,¹ hústermék, tej, tejtermék, tojás) felé, ami jelentősen megnövelte a takarmánygabona iránti keresletet;
- * a raktárkészletek erőteljes csökkenése;
- * a mezőgazdasági potenciál növekvő részének energianövények termelésére való felhasználása;²
- * az éghajlatváltozás, a felmelegedés, a természeti katasztrófák, az árvizek, a növekvő szárazság, az állat- és növénybetegségek, amelyek a termelés

- * csökkenésén keresztül rontják a kereslet és a kínálat egyensúlyát, valamint
- * az egyes országok (Argentína, Egyiptom, Kína, Mexikó, Oroszország, Venezuela) importliberalizáló és exportkorlátozó intézkedései, illetve
- * a gabonakereskedelmi lobbis és az energiaipari vállalatok spekulációja.

Az élelmiszer egyre inkább stratégiai cikké kezd válni, akárcsak az energia. De míg mezőgazdasági termékből tudunk energiát előállítani, addig ez fordítva aligha igaz. Következésképpen a közeljövőben a világgazdaságban felértékelődnek azok az országok, amelyek termékeny földekkel, elégséges vízkészlettel és termelőkapacitással rendelkeznek. Mivel becslések szerint a magyar mezőgazdaság 60 százalékon teljesít, így hazánk is ezen országok közé fog tartozni

Habár az élelmiszerár-emelkedés nem átmeneti jelenség, az élelmiszerek elmúlt években tapasztalt drámai áremelkedése aligha lesz hosszú távú tendencia. A jelenlegi magas árak ugyanis sok jelentős agropotenciállal rendelkező országot (USA, EU, Argentína, Ausztrália) vagy agrárdeficittel küzdőt (például Kína) arra fognak sarkallni, hogy növelje mezőgazdasági termelését, illetve biztosítsa élelmiszer-beszerezési forrásait. Ez a kínálat növelésén keresztül az árak esetleges csökkenéséhez, majd pedig stabilizálódásához vezethet. Ez az árszint azonban kétségkívül magasabb lesz, mint az áremelkedés előtti. Az olajárak alakulása alapvetően fogja a jövőbeni tendenciákat meghatározni, egyrészt a termelési költségek alakulásán, másrészt az agrártermékek-

☎ 224-6760; 📠 224-6765
✉ vki@vki.hu
www.vki.hu

Magyar Tudományos Akadémia
Világgazdasági Kutatóintézet
1014 Budapest, Országház u. 30.

kel való helyettesíthetőség gazdaságosságán keresztül.

¹ Míg 1985-ben egy átlag kínai évente 20 kg húst fogyasztott, most több mint 50 kg-ot

² Míg 2000-ben alig 15 millió tonna kukoricát dolgozott fel az USA bioetanollá, addig 2007-ben már 85 millió tonnát, a hazai kukoricatermelés 1/3-át.

* * * * *

ESEMÉNYEK

(2008. január–június)

Január 10-én került sor az immár hagyományosnak tekinthető éves sajtókonferenciára, amely a világgazdaság kilátásait, illetve a magyar gazdaságpolitika korlátait és lehetőségeit próbálta meg felvázolni 2008-ra. A sajtótájékoztató három beszámolóra épült. Inotai András és Rácz Margit a globális és európai növekedési környezetet és a magyar gazdaságot (növekedés, egyensúly, új súlypontok) tekintették át, míg Simai Mihály kutató professzor a nemzetközi pénzügyi környezet és Magyarország kapcsolatát (hitelválság, adósságtörlesztés, nemzetközi tőkeáramlás, árfolyam-politikák) elemezte.

Január 22-én átfogó szakmai vitára került sor, amelyen a MeH–MTA együttműködésben folytatott stratégiai FÁK-kutatás első eredményeit tártuk a szakmai nyilvánosság elé. Az energetikai és integrációs témakörökben készült tanulmányok sok külső érdeklődőt is vonzottak. Az energia témakörében az alábbi anyagokat mutattuk be: Az orosz olajszektor helyzete és perspektívái (Weiner Csaba), Az EU-n kívüli térségekbe irányuló orosz szénhidrogénexport perspektívái (Deák András György), valamint Kazahsztán perspektívái – egy olajország gazdasága és társadalma (Tarjányi Krisztina). A posztszovjet integrációs kérdések témakörében az alábbi előadások hangzottak el: A FÁK-térség: az integráció politikai esélyei (Sz. Bíró Zoltán) és az Integrációs és de-integrációs folyamatok a FÁK-térségben gazdasági megközelítésben (Ludvig Zsuzsa)

Február 1-jén előadást tartott intézetünkben Nikos Frangakis, és Antonis Papagiannidis, a Greek Centre of European Studies and Research vezetői. Az előadás a 6. keretprogramos EU – CONSENT Wider Europe, Deeper Integration? Constructing Europe Network című projekt által szervezett hálózatépítő rendezvénysorozat része. Az előadás az EU-alapok felhasználásának görög tapasztalatairól nyújtott részletes áttekintést, majd a görög kollégák a jó

hangulatú szakmai beszélgetés során javaslatokat, tanácsokat is adtak magyar partnereiknek (The Greek Experience from the EU Policy of Economic and Social Cohesion and the 'Greek Dimension' in the EU Process of Developing the Structural Funds). A rendezvény nemcsak a tudományos szféra, hanem a közigazgatás és a politikai döntéshozók számára is jelentős információkkal szolgált.

Február 4-én Andreas CHARALAMBOUS, a Ciprusi Pénzügyminisztérium Gazdaságkutató és Európai Ügyek igazgatója tartott előadást a VKI-ban A gazdasági és monetáris unió és az euró ciprusi bevezetése címmel.

Március 17-én a Rijekai Egyetem Közgazdasági Fakultásának dékánja, Vinko Kandzija tett látogatást intézetünkben. A két intézmény képviselője, Inotai András és Vinko Kandzija együttműködési megállapodást írt alá. A horvát egyetem képviselőjében a továbbiakban annak professzora, Dragoljub Sztojanov tartott igen érdekes és vitára ösztönző előadást magyar kollégáinak J. M Keynes in the Mirror of Globalisation címmel.

Március 19-én és 20-án a szokásos évi szlovén–magyar bilaterális rendezvényre került sor, ezúttal Budapesten. Az idei rendezvényen a két ország európai integrációját, a makroökonómiai hátteret, valamint speciális témaként az innováció helyzetét taglalták.

Április 17-én a bécsi Joint Vienna Institute vendégkutatója, egyben az IMF szakértője, Anne-Marie Gulde tartott előadást az intézetben. Témája az árfolyam-politika, az árfolyamrendszer és az idevonatkozó tapasztalatok voltak Kelet-Közép-Európában (Exchange Regimes for Central and Eastern Europe: The Harder the Better?). A szakmai szeminárium az intézeteink közötti együttműködés első rendezvénye volt; a legközelebbire Bécsben kerül sor 2008 őszén.

Május 20-án igen nagy érdeklődést kiváltó sajtótájékoztatót rendeztünk intézetünkben, hisz a világ élelmiszerhelyzete, a növekvő élelmiszerárak nemcsak a szakemberek, hanem a széles közvélemény számára is napi fontosságú téma. Kiss Judit az élelmiszerárak növekedésének világgazdasági összefüggéseire világított rá, majd Somai Miklós az EU agrárpolitikájának néhány idevágó dilemmáját és jövőbeni kihívásait fejtegette.

Május 30-án intézetünk vendégkutatója, Alekszandr Bykov, az Orosz Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének professzora tartott előadást az intézetben, Oroszország ma és holnap címmel.

Június 5-én Vida Krisztina és Ionela Baltatescu (az intézet román vendégkutatója) tartott közös előadást Trends in Institutional Developments at the European and New Member States' Level – Theories and Practices címmel.

2008. június 17-én a TEPSA által indított és finanszírozott „vendéglőadások” sorozat első eseményeként a Világgazdasági Kutatóintézet fogadta Andris Sprūds urat, a Lett Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének munkatársát, a Rigai Stradins Egyetem tanárát, aki EU–Russian Relations – from a Baltic Perspective címmel tartott rendkívül érdekes előadást. A meghívott szakértő rövid történelmi felvezetés után rátért a függetlenség visszanyerésének idejére, illetve elemezte az azóta eltelt időszakot, elsősorban a három balti ország egymás közötti kapcsolataira, valamint a nagy szomszédal, Oroszországgal alakuló viszonyukra összpontosítva. Az interdiszciplináris megközelítésű, rendkívül informatív, ugyanakkor színes, lendületes stílusban előadott összefoglalót élénk, kötetlen beszélgetés követte. A rendezvényről szóló angol nyelvű ismertető megtalálható a TEPSA honlapján (www.tepsa.eu).

Június 24-én a MeH–MTA stratégiai FÁK-kutatás keretében készült tanulmányok műhelyvitájára került sor Sikerek és kudarcok – a FÁK-országok világgazdasági beilleszkedése címmel.

ÚJDONSÁGAINK

Műhelytanulmányok

No.77 Sass Magdolna – Szalavetz Andrea – Szanyi Miklós: A beszállítói hálózatoktól a tudásközpontokig: a klaszterfejlődés tényezői három európai klaszter példáján

Előkészületben:

Flkeischer Tamás: A távol-keleti kapcsolatok logisztikája és a Duna lehetséges szerepe

Szalavetz Andrea: A szolgáltatási szektor és a gazdasági fejlődés

Working Papers

No.178 Péter Farkas: Behind the Figures. The Main Foreign Trade-related Factors Affecting World Economic Growth since 1990

No.179 Valery Heyets: The Short and Medium-term Impact of Political Instability on Ukraine's Economy

No.180 Anna Wisniewski: The Polish Perspective on 2008–9 EU Budget Review

Előkészületben:

David Ellison On the Politics of Climate Change: Is There an East-West Divide?

Kihívások

No.191 Szanyi Miklós: Klaszterekről a pólusprogram kapcsán

Vélemények, Kommentárok, Információk

No.148 Farkas Péter: Ingatlan vagy ingó? Az amerikai ingatlanpiac és a világgazdaság.

No.149 Dezséri Kálmán: Rögös az út a reformszerződésig

No.150 Wisniewski Anna: Gazdaságpolitika a lengyel választások után

No.151 Rác Margit: Merre tovább Németország a CDU hannoveri kongresszusa után?

No.152 Vida Krisztina: Laekentől Lisszabonig – az alkotmányozási kísérlettől a reformszerződésig

No.153 Ludvig Zsuzsa: Két kelet-európai választás: régi-új arcok – régi dilemmák?

No.154 Simai Mihály: Válság, hitelszűke vagy átmeneti zavarok? A hosszabb távú változások és a pénzpiacok 2008-ban

No.155 Rác Margit: Az Európai Unió belső fejlődésének várható alakulása 2008-ban

No.156 Farkas Péter: 2008 elején: ingatag helyzetben a világgazdaság

No.157 Ludvig Zsuzsa: Merre tovább putyini Oroszország?

No.158 Éltes Andrea: Spanyolország a választások után

No.159 Wisniewski Anna: Lengyelország reformok előtt – súlypontban az államháztartás

No.160 Artner Annamária: A TNC-k új anyaországa: Kína

No.161 Rác Margit: A szlovák euró

No.162 Dezséri Kálmán: Tízéves az euró

No.163 Somai Miklós: Újabb bizottsági javaslat az EU közös agrárpolitikájának jövőjéről

No.164 Somai Miklós: Szembemenni a világgal? Az USA új farmtörvénye

No.165 Vida Krisztina: Uniós kérdések az ír népszavazás után

No.166 Völgyi Katalin: Japán mint bevándorló állam?

Most jelent meg:

Péter BALÁZS – Tamás SZEMLÉR eds.: *EU-költségvetés: kihívások és reformtervek* (EU Budget: Challenges and Reform Proposals), Budapest: IWE – Center for EU Enlargement Studies, 273. p.

Gábor FÓTI – András INOTAI – Mihály SIMAI eds.: *Epochal Change in the World Economy. Past and Prospects*

Világgazdasági korszakváltás. Visszatekintés és távlatok

Proceedings of the international conference devoted to the memory of Professor József Bognár: “Epoch Forming Changes in the World Economy in the Last Stage of the 20th Century and the Main Challenges of the New Era”, Institute for World Economics 22–23 February, 2007, Budapest. Budapest: IWE, 220 p.

Gábor TÚRY – Krisztina VIDA eds.: *Monitoring jelentés 2007. Összehasonlító monitoring jelentés a 2004-ben az Európai Unióhoz csatlakozott nyolcak integrációs teljesítményéről* (Monitoring Report 2007. Comparative Monitoring Report on the Integration Performance of Eight New Member States Joining the EU in 2004), Budapest: IWE, 81 p.

Amennyiben felkeltettük érdeklődését kiadványaink iránt, forduljon intézetünk munkatársához:

Varga Istvánné
telefon: 224-6707, fax: 224-6766
e-mail: vgyorgyi@vki.hu

illetve publikációink megtalálhatók, letölthetők a www.vki.hu weboldalon

